EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 30.7.2025.
COM(2025) 443 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Eiropas Savienības Solidaritātes fonda 2021.-2022. gada ziņojums

SATURS

Ievads… 2
2021. un 2022. gadā saņemtie pieteikumi 2
- *2021. gads* 2
- *2022. gads* 7

Finansēšana 8
Palīdzības pasākumu izbeigšana 10
- *2021. gadā izbeigtie palīdzības pasākumi* 10
- *2022. gadā izbeigtie palīdzības pasākumi* 10

Secinājumi 11

IEVADS

Padomes 2002. gada 11. novembra Regulas (EK) Nr. 2012/2002, ar ko izveido Eiropas Savienības Solidaritātes fondu[1] ("regula"), 12. pantā ir noteikts, ka Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par Fonda darbību iepriekšējā gadā. Šajā ziņojumā ir aprakstītas ES Solidaritātes fonda ("ESSF") darbības 2021. un 2022. gadā. Tajā arī apkopota informācija par 2021. un 2022. gadā saņemtajiem pieteikumiem un pārskata periodā izbeigtajiem palīdzības pasākumiem. Komisija visus pieteikumus izvērtēja atbilstoši regulā noteiktajiem kritērijiem.

Komisija **2021. gadā** saņēma **10 jaunus pieteikumus** finansiālā pabalsta saņemšanai no ESSF, proti, no Beļģijas (pēkšņi plūdi), Vācijas (pēkšņi plūdi), divus no Grieķijas (zemestrīce Krētā un zemestrīce Samā), Spānijas (vulkāna izvirdums), Horvātijas (zemestrīce), Kipras (meža ugunsgrēki), Luksemburgas (pēkšņi plūdi), Nīderlandes (pēkšņi plūdi) un Austrijas (pēkšņi plūdi). Četri pieteikumi attiecās uz "lielām dabas katastrofām", trīs – uz "reģionālām dabas katastrofām" un trīs – uz "dabas katastrofām kaimiņvalstī".

Kipras pieteikums attiecībā uz sausumu un dabas ugunsgrēkiem 2021. gada jūnijā neatbilda atbilstības kritērijiem ESSF palīdzības saņemšanai, un tāpēc tas netika pieņemts.

Spānija, Horvātija un Grieķija (abos tās pieteikumos) pieprasīja avansa maksājumus. Dažu nedēļu laikā pēc pieteikumu saņemšanas Komisija piešķīra visus avansa maksājumus un kopumā izmaksāja aptuveni 47,8 miljonus EUR.

Īstenošanas lēmums saistībā ar zemestrīci Samā, Grieķijā tika pieņemts 2021. gada jūnijā. Īstenošanas lēmums saistībā ar zemestrīci Petriņā, Horvātijā tika pieņemts 2021. gada decembrī. Īstenošanas lēmumi par pārējiem septiņiem sekmīgajiem pieteikumiem 2021. gadā (Beļģija, Vācija, Grieķija (Krēta), Spānija, Luksemburga, Nīderlande un Austrija) tika pieņemti 2022. gada decembrī. Turklāt Komisija 2021. gadā izbeidza trīs ESSF palīdzības pasākumus.

Komisija **2022. gadā** saņēma **divus jaunus pieteikumus** finansiāla pabalsta saņemšanai saistībā ar dabas katastrofām, proti, no Itālijas (plūdi) un Rumānijas (sausums). Rumānijas pieteikums attiecās uz "lielu dabas katastrofu", savukārt Itālijas pieteikums bija saistīts ar "reģionālu dabas katastrofu". Attiecīgie īstenošanas lēmumi tika pieņemti 2023. gada decembrī. Turklāt Komisija 2022. gadā izbeidza trīs ESSF palīdzības pasākumus.

I pielikumā ir norādītas "lielas katastrofas" zaudējumu robežvērtības, kas piemērojamas 2021. un 2022. gadā, lai izmantotu ESSF. II pielikumā ir sniegts pārskats par 2021. un 2022. gadā apstiprinātajiem pieteikumiem, norādot arī attiecīgo finanšu informāciju.

2021. UN 2022. GADĀ SAŅEMTIE PIETEIKUMI

➢ *2021. GADS*

Komisija 2021. gadā saņēma 10 jaunus pieteikumus finansiāla pabalsta saņemšanai no ESSF. Tos visus Komisija saņēma tiesību aktā noteiktajā termiņā – "ne vēlāk kā divpadsmit nedēļas no dienas, kad (..) radušies pirmie zaudējumi" (regulas 4. panta 1. punkts). Tomēr viens pieteikums tika noraidīts, jo Kipra neatbilda atbilstības kritērijiem ESSF palīdzības

[1] Padomes Regula (EK) Nr. 2012/2002 (2002. gada 11. novembris), ar ko izveido Eiropas Savienības Solidaritātes fondu (OV L 311, 14.11.2002., 3. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 661/2014 (2014. gada 15. maijs) (OV L 189, 27.6.2014., 143. lpp.) un ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 2020/461 (2020. gada 30. marts) (OV L 99, 31.3.2020., 9. lpp.).

saņemšanai – katastrofas radīto tiešo zaudējumu summa nesasniedza attiecīgo robežvērtību. Četri pieteikumi attiecās uz lielām katastrofām, trīs – uz reģionālām katastrofām, un trīs pieteikumu pamatā bija noteikums par "dabas katastrofām kaimiņvalstī".

Komisija pieņēma īstenošanas lēmumus, ar kuriem piešķir finansiālu pabalstu no ESSF saistībā ar zemestrīci Grieķijā (Samā) (lēmums pieņemts 2021. gada 14. jūnijā) un zemestrīci Horvātijā (lēmums pieņemts 2021. gada 23. jūnijā). Turklāt 2022. gada decembrī tā pieņēma īstenošanas lēmumus par finansiālā pabalsta piešķiršanu no ESSF attiecībā uz septiņiem sekmīgajiem pieteikumiem (Beļģija, Vācija, Grieķija (Krēta), Spānija, Luksemburga, Nīderlande un Austrija), kas tika izskatīti kopā vienā paketē.

GRIEĶIJA – ZEMESTRĪCE SAMĀ

2020. gada oktobrī Grieķija piedzīvoja 6,9 Mw[2] stipru zemestrīci Samas, Ikarijas un Hijas salās Ziemeļegejā. Cunami skāra dažādus rajonus Samas ziemeļu daļā. Vairāki cilvēki zaudēja dzīvību, un tika nodarīti bojājumi vairāk nekā 300 publiskām un privātām ēkām. Aptuveni 2000–3000 cilvēku katastrofas dēļ saskārās ar mājokļa trūkuma problēmām.

Grieķija 2021. gada 22. janvārī iesniedza pieteikumu pabalsta saņemšanai no ESSF, lai finansētu ārkārtas un atjaunošanas pasākumus pēc zemestrīces. Grieķija iesniedza pieteikumu saistībā ar reģionālu katastrofu, kas skar vienu *NUTS*[3] 2. līmeņa reģionu (*Voreio Aigaio*/EL41), un aprēķināja kopējos tiešos zaudējumus 101 252 020 EUR apmērā. Grieķija savā pieteikumā pieprasīja avansa maksājumu.

Komisija ar 2021. gada 8. marta Īstenošanas lēmumu C(2021) 1623 piešķīra Grieķijai avansu 253 131 EUR apmērā un izmaksāja šo summu 2021. gada 26. martā.

Pēc Komisijas 2021. gada 24. marta priekšlikuma COM(2021) 201 budžeta lēmējinstitūcija 2021. gada 20. maijā apstiprināja 2 531 301 EUR maksājumu no ESSF Grieķijai. Komisija 2021. gada 14. jūnijā pieņēma Īstenošanas lēmumu C(2021) 4439, ar ko piešķīra finansiālu pabalstu no ESSF. Pēc tam 2021. gada 5. jūlijā tika izmaksāts atlikums 2 278 170 EUR apmērā.

HORVĀTIJA – ZEMESTRĪCE PETRIŅĀ

Horvātija cieta no divām postošām zemestrīču virknēm. Pirmā zemestrīču virkne 2020. gada martā skāra Zagrebu un tās apkārtni. Otrā zemestrīču virkne no 2020. gada decembra līdz 2021. gada janvārim skāra galvenokārt Petriņas pilsētu un Sisakas-Moslavinas županiju. Kopējie aplēstie abu zemestrīču virkņu radītie zaudējumi pārsniedza 17 miljardus EUR. Situācija bija dramatiska, jo katastrofu laikā tika bojāti aptuveni 26 000 ēku. Kaimiņvalstis, to vidū Itālija, Ungārija, Austrija un Slovēnija, ātri nosūtīja ārkārtas aprīkojumu uz katastrofu skartajām teritorijām. Zemestrīces iznīcināja lielu daļu infrastruktūras un daudzus cilvēkus atstāja bez pajumtes. Saskaņā ar Horvātijas valdības sniegto informāciju Petriņas zemestrīces radītie tiešie zaudējumi vien sasniedza 5,5 miljardus EUR. Horvātijas 2020. gada 10. jūnija pieteikums, kurā lūgts izmaksāt avansu, tika kvalificēts kā saistīts ar lielu katastrofu.

[2] Momenta magnitūdas vērtība saskaņā ar Grieķijas Ģeodinamikas institūta un Eiropas un Vidusjūras institūta datiem.

[3] Kopēja statistiski teritoriālo vienību klasifikācija.

Komisija ar 2021. gada 23. jūnija Īstenošanas lēmumu C(2021) 4648 piešķīra Horvātijai avansu 41 325 507 EUR apmērā un izmaksāja šo summu 2021. gada augustā.

Pēc Komisijas 2021. gada 29. oktobra priekšlikuma COM(2021) 963 budžeta lēmējinstitūcija apstiprināja 319 192 359 EUR maksājumu no ESSF Horvātijai. Komisija 2021. gada 22. decembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu C(2021) 9816, ar ko piešķīra finansiālu pabalstu no ESSF. Atlikums 277 866 852 EUR apmērā tika izmaksāts 2021. gada decembrī.

BEĻĢIJA, VĀCIJA, LUKSEMBURGA, NĪDERLANDE UN AUSTRIJA (PĒKŠŅI PLŪDI); GRIEĶIJA (ZEMESTRĪCE); SPĀNIJA (VULKĀNA IZVIRDUMS)

- Plūdi Rietumeiropā:

  2021. gada vasarā Beļģiju, Vāciju, Luksemburgu, Nīderlandi un Austriju skāra nāvējoši plūdi ar postošām sekām. Plūdus izraisīja ekstrēmi laikapstākļu notikumi. Dzīvību zaudēja vismaz 243 cilvēki, un tūkstošiem cilvēku bija jāevakuē no viņu mājām. Vietējai infrastruktūrai tika nodarīti nopietni postījumi, un arī tūrisma nozare cieta lielus finansiālus zaudējumus, jo plūdi notika tūrisma sezonas vidū.

- Vulkāna izvirdums Spānijā:

  2021. gada septembrī Palmas salā notika vulkāna izvirdums pēc tam, kad nedēļu iepriekš bija reģistrēta intensīva seismiskā aktivitāte, un izvirduma laikā divas lavas straumes virzījās uz jūru. Lava pārklāja vairāk nekā 1000 hektārus un iznīcināja vairāk nekā 3000 ēku un vairākas tuvējās pilsētas. Izvirdums ietekmēja aptuveni 7000 vietējo iedzīvotāju. Viņi bija jāevakuē un jāapgādā ar drošības aprīkojumu, lai pasargātu viņus no kaitīgajām gāzēm, kas izvirduma laikā izplūda no vulkāna.

  Saskaņā ar Kanāriju salu valdības sniegto informāciju zaudējumi bija vairāk nekā 1 miljards EUR. Spānijas valdība 2021. gada decembrī iesniedza pieteikumu ESSF pabalsta saņemšanai.

- Zemestrīce Grieķijā:

  2021. gada septembrī Grieķijas Krētas salu skāra postoša zemestrīce. Viens vīrietis zaudēja dzīvību, kad sabruka templis, un 36 cilvēki tika ievainoti. Uz salas tika bojāti vairāk nekā 5000 ēku vai to izmantošana kļuva nedroša. Zemestrīce tiek uzskatīta par smagāko zemestrīci Grieķijā kopš 20. gadsimta sākuma. Tūkstošiem māju kļuva neapdzīvojamas, un tūkstošiem sabiedrisko ēku pēc katastrofas nevarēja izmantot paredzētajiem mērķiem.

  Grieķija iesniedza pieteikumu ESSF atbalstam 2021. gada decembrī. Saskaņā ar Grieķijas iestāžu sniegto informāciju kopējie zaudējumi bija 143 420 124 EUR, tāpēc katastrofa tika kvalificēta kā "reģionāla dabas katastrofa".

Novērtēšana un finansēšana:

2021. gada oktobra sākumā Komisija saņēma pieteikumus no piecām dalībvalstīm par pabalstu no ESSF saistībā ar 2021. gada jūlija plūdiem, kā arī divus citus pieteikumus – no Spānijas (vulkāna izvirdums) un Grieķijas (zemestrīce). Lai garantētu vienlīdzīgu attieksmi, Komisija izskatīja šos pieteikumus kā vienotu paketi. Pēc sākotnējā pieteikuma vairākas dalībvalstis 2022. gada jūlijā atjaunināja savus zaudējumu novērtējumus.

Spānija un Grieķija pieprasīja avansa maksājumu, un kopējie zaudējumi, par kuriem ziņots septiņās katastrofu skartajās valstīs, pārsniedza 36 miljardus EUR. Komisija pabeidza novērtējumu 2022. gada oktobrī un iesniedza budžeta lēmējinstitūcijai 2022. gada 14. oktobra priekšlikumu COM(2022) 665. Iespējamā atbalsta summa septiņiem ESSF pieteikumiem (BE, DE, EL, ES, LU, NL un AT) tika aprēķināta 1,9 miljardu EUR apmērā. Tā kā šī summa ievērojami pārsniedza pieejamos budžeta līdzekļus, atbalsta summas katrai valstij tika proporcionāli samazinātas. Tika piemērots 62,3 % ierobežojums, jo kopējais pieejamais piešķīrums ESSF 2022. gadā bija 718,5 miljoni EUR, kas atbilst 37,7 % no summas, kura būtu bijusi jāizmaksā.

Detalizēts septiņu dalībvalstu ciesto zaudējumu un tām sniegtā ESSF atbalsta sadalījums:

- **VĀCIJA**
  Kopējie plūdu nodarītie zaudējumi bija gandrīz 30 miljardi EUR, tāpēc tos uzskata par "lielu dabas katastrofu". Katastrofu klasificē kā "lielu dabas katastrofu", ja aplēstie tiešie zaudējumi pārsniedz 3 miljardus EUR 2011. gada cenās vai pārsniedz 0,6 % no valsts nacionālā kopienākuma, atkarībā no tā, kurš no šiem rādītājiem ir mazāks[4]. Pēc Īstenošanas lēmuma C(2023) 1824 pieņemšanas 2023. gada 14. martā Komisija 2023. gada 11. aprīlī samaksāja Vācijai 612 611 256 EUR.

- **BEĻĢIJA**
  Tika uzskatīts, ka arī Beļģija ir cietusi no "lielas dabas katastrofas", jo kopējie tiešie zaudējumi bija 5,6 miljardi EUR, kas ievērojami pārsniedz attiecīgo katastrofas robežvērtību. Pēc Īstenošanas lēmuma C(2023) 1556 pieņemšanas 2023. gada 1. martā Komisija 2023. gada 27. martā izmaksāja Beļģijai 87 737 427 EUR.

- **NĪDERLANDE**
  Nīderlandei tika nodarīti kopējie zaudējumi 500 miljonu EUR apmērā. Pieteikums tika kvalificēts kā saistīts ar "dabas katastrofu kaimiņvalstīs", jo pieteikumi par to pašu katastrofu no kaimiņvalstīm – Vācijas un Beļģijas – tika kvalificēti kā saistīti ar "lielu dabas katastrofu". Pēc Īstenošanas lēmuma C(2022) 9864 pieņemšanas 2022. gada 16. decembrī Komisija 2022. gada 28. decembrī izmaksāja Nīderlandei 4 713 027 EUR.

- **AUSTRIJA**
  Austrijas pieteikums tika kvalificēts kā saistīts ar "dabas katastrofu kaimiņvalstī", jo pieteikums par to pašu katastrofu no kaimiņvalsts – Vācijas – tika kvalificēts kā saistīts ar "lielu dabas katastrofu". Kopējie zaudējumi bija 84,6 miljoni EUR. Komisija 2022. gada 19. decembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu C(2022) 9904 un 2022. gada 27. decembrī izmaksāja Austrijai 797 520 EUR.

- **LUKSEMBURGA**
  Luksemburgas pieteikums arī tika kvalificēts kā saistīts ar "dabas katastrofu kaimiņvalstīs", jo pieteikumi par to pašu katastrofu no kaimiņvalstīm – Vācijas un Beļģijas – tika kvalificēti kā saistīti ar "lielu dabas katastrofu". Kopējie zaudējumi sasniedza 193,3 miljonus EUR. Komisija 2022. gada 16. decembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu C(2022) 9875 un 2022. gada 27. decembrī samaksāja 1 822 056 EUR.

[4] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 661/2014 (2014. gada 15. maijs), ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 2012/2002, ar ko izveido Eiropas Savienības Solidaritātes fondu (OV L 189, 27.6.2014., 143. lpp.).

- **SPĀNIJA – VULKĀNA IZVIRDUMS**

  Spānijas pieteikums tika kvalificēts kā saistīts ar "reģionālu dabas katastrofu". Komisija 2022. gada 21. martā pieņēma Īstenošanas lēmumu C(2022) 1802, ar ko piešķīra avansa maksājumu 5 391 796 EUR apmērā, lai palīdzētu īstenot ārkārtas un atjaunošanas pasākumus pēc katastrofas. Avansa maksājums tika veikts 2022. gada 2. maijā.

  Komisija 2022. gada 19. decembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu C(2022) 9899, ar ko Spānijai no ESSF piešķīra finansiālu pabalstu 9 449 589 EUR apmērā. Atlikums 4 057 793 EUR apmērā tika izmaksāts 2022. gada 27. decembrī.

- **GRIEĶIJA – ZEMESTRĪCE**

  Grieķijas pieteikums tika kvalificēts kā saistīts ar "reģionālu dabas katastrofu". Komisija 2022. gada 26. aprīlī pieņēma Īstenošanas lēmumu C(2022) 2599, ar ko piešķīra avansa maksājumu 896 375 EUR apmērā, kas Grieķijai tika izmaksāts 2022. gada 19. maijā.

  Komisijas 2022. gada 14. oktobra priekšlikums COM(2022) 665 tika iesniegts budžeta lēmējinstitūcijai, kas to apstiprināja 2022. gada decembrī. Līdzīgi kā iepriekš minētajiem sešiem pieteikumiem, Grieķijai piešķirtā atbalsta summa bija proporcionāli jāsamazina. Komisija 2022. gada 19. decembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu C(2022) 9865, ar ko Grieķijai piešķīra finansiālu pabalstu no ESSF. Atlikums 455 511 EUR apmērā tika izmaksāts 2022. gada 27. decembrī.

- ***2022. GADS***

  RUMĀNIJA – SAUSUMS

  No 2022. gada marta līdz augustam Rumānijā plašas teritorijas skāra intensīvs sausums. Salīdzinājumā ar līdzīgiem pagātnes notikumiem tas atšķīrās ar intensitāti un skarto teritoriju lielumu. Sausums un divi secīgie karstuma viļņi negatīvi ietekmēja lauksaimniecības nozari (jo īpaši augkopību).

  Rumānija 2022. gada septembrī iesniedza pieteikumu pabalsta saņemšanai no ESSF. Saskaņā ar Rumānijas iestāžu sniegto informāciju kopējie deklarētie tiešie zaudējumi bija 1,3 miljardi EUR. Rumānija nepieprasīja avansa maksājumu.

  Pēc Komisijas 2023. gada 23. augusta priekšlikuma COM(2023) 381 budžeta lēmējinstitūcija apstiprināja 33 895 935 EUR maksājumu no ESSF Rumānijai. Komisija 2023. gada 30. novembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu C(2023) 8477, ar ko piešķīra finansiālu pabalstu no ESSF. Maksājums tika veikts 2023. gada 14. decembrī.

  ITĀLIJA – PLŪDI

  2022. gada septembrī spēcīgas lietusgāzes izraisīja katastrofālu upju pārplūšanu un pēkšņus plūdus Markes reģionā Itālijā, kā rezultātā tika iznīcināta vai bojāta infrastruktūra, kā arī publiskās un privātās ēkas un preces. Notikumam bija dramatiskas sekas (12 cilvēki zaudēja dzīvību un viens cilvēks pazuda bez vēsts), un tas radīja smagus ekonomiskus zaudējumus.

  Itālija iesniedza pieteikumu ESSF atbalsta saņemšanai 2022. gada decembrī, bet nepieprasīja avansa maksājumu. Kopējie tiešie zaudējumi bija gandrīz 670 miljoni EUR.

  Pēc Komisijas 2023. gada 23. augusta priekšlikuma COM(2023) 381 budžeta lēmējinstitūcija apstiprināja 20 939 095 EUR maksājumu no ESSF Itālijai. Komisija

2023. gada 5. decembrī pieņēma Īstenošanas lēmumu C(2023) 8598, ar ko piešķīra finansiālu pabalstu no ESSF. Maksājums tika veikts 2023. gada 14. decembrī.

FINANSĒŠANA

Komisijas priekšlikumos ierosinātās individuālās atbalsta summas tika aprēķinātas, izmantojot metodi, par kuru tika nolemts 2002. gadā, un tā tika piemērota visos turpmākajos gadījumos. Tā balstās uz apstiprināto kopējo tiešo katastrofas radīto zaudējumu un skartās valsts relatīvās labklājības attiecību, kā atspoguļots lielo katastrofu robežvērtībā (sk. I pielikumu).

Attiecīgi lielām dabas katastrofām piemēro divu posmu progresīvu sistēmu, atbilstoši kurai valsts saņem zemāku atbalsta likmi – 2,5 % kopējo tiešo zaudējumu – attiecībā uz zaudējumu daļu, kas ir mazāka par robežvērtību, un lielāku atbalsta likmi – 6 % – attiecībā uz zaudējumu daļu, kas ir lielāka par robežvērtību. Abas summas saskaita. Attiecībā uz "reģionālām dabas katastrofām" un "dabas katastrofām kaimiņvalstīs" piešķir summu, kas atbilst 2,5 % kopējo tiešo zaudējumu.

Tiklīdz Eiropas Parlaments un Padome bija apstiprinājuši izmantošanu un ES budžetā nodrošinājuši nepieciešamās budžeta apropriācijas, Komisija pieņēma īstenošanas lēmumus, ar kuriem piešķīra palīdzību atsevišķajām valstīm, un pēc tam izmaksāja pilnas summas. Gadījumos, kad bija piešķirts avanss, tika izmaksāts tikai pilnā pabalsta atlikums.

Īstenošanas lēmumu pielikumos bija iekļauts vispārējs apraksts par paredzēto naudas izlietojumu, uzskaitītas iestādes, ko saņēmējvalstis izraudzījušās ESSF pabalsta īstenošanai, un nosaukta par revīziju un kontroli atbildīgā neatkarīgā iestāde.

Detalizētas finanšu tabulas ir atrodamas šā ziņojuma II pielikumā.

Pārskata periodā Eiropas Parlaments un Padome kā budžeta lēmējinstitūcija apstiprināja 30 ESSF finansiālā pabalsta gadījumus, kā bija ierosinājusi Komisija. Komisija izklāstīja savus priekšlikumus par ESSF izmantošanu šādās grupās.

- 2021. gads

- Komisija 2021. gada 24. martā pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par ESSF izmantošanu[5] 484 199 841 EUR apmērā, lai sniegtu palīdzību Grieķijai un Francijai pēc reģionālajām dabas katastrofām, kas šajās valstīs notika 2020. gadā, kā arī 20 dalībvalstīm un pievienošanās sarunvalstīm (Albānijai, Austrijai, Beļģijai, Čehijai, Francijai, Horvātijai, Igaunijai, Grieķijai, Itālijai, Īrijai, Latvijai, Lietuvai, Luksemburgai, Melnkalnei, Portugālei, Rumānijai, Serbijai, Spānijai, Ungārijai, Vācijai), reaģējot uz liela mēroga sabiedrības veselības ārkārtas situāciju, ko 2020. gada sākumā izraisīja Covid-19 pandēmija. Šim izmantošanas priekšlikumam bija pievienots budžeta grozījuma projekts (BGP) Nr. 2/2021[6], kurā ierosināts pārvietot 47 981 598 EUR no neizmantotā 2020. gada piešķīruma tieši uz ESSF darbības budžeta pozīciju un *DEC*[7] Nr. 03/2021, kurā ierosināts pārvietot summu 427 543 750 EUR apmērā no rezerves solidaritātei un palīdzībai ārkārtas gadījumos (*SEAR*) rezerves pozīcijas uz ESSF darbības budžeta pozīciju gan saistību, gan maksājumu apropriācijās.

[5] COM(2021) 201 final
[6] COM(2021) 200 final.
[7] Pieprasījums pārvietot saistību un maksājumu apropriācijas saskaņā ar Finanšu regulas 31. pantu.

Budžeta lēmējinstitūcija 2021. gada 20. maijā[8] pieņēma izmantošanas priekšlikumu, lai i) piešķirtu 86 744 920 EUR no ESSF palīdzības Grieķijai un Francijai saistībā ar dabas katastrofām un ii) piešķirtu palīdzību 529 347 741 EUR apmērā 20 dalībvalstīm un kandidātvalstīm, reaģējot uz liela mēroga sabiedrības veselības ārkārtas situāciju, ko izraisījusi Covid-19 pandēmija.

- Komisija 2021. gada 29. oktobrī pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par ESSF izmantošanu[9], lai sniegtu palīdzību Horvātijai saistībā ar vairākām zemestrīcēm, kas sākās 2020. gada 28. decembrī. Izmantošanas priekšlikumam bija pievienots attiecīgais *DEC* Nr. 28/2021, kurā ierosināts pārvietot 277 866 852 EUR no *SEAR* rezerves pozīcijas uz ESSF darbības budžeta pozīciju gan saistību, gan maksājumu apropriācijās. Izmantošanas priekšlikums attiecās uz visu summu, kas bija jāizmanto, savukārt *DEC* ņēma vērā jau izmaksāto avansu un ierosināja pārvietot atlikušo summu 277,9 miljonu EUR apmērā.

  Budžeta lēmējinstitūcija 2021. gada 15. decembrī pieņēma izmantošanas priekšlikumu[10], piešķirot Horvātijai ESSF atbalstu 319,2 miljonu EUR apmērā pēc postošajām zemestrīcēm, kas 2020. gada decembrī un 2021. gada janvārī skāra Sisakas-Moslavinas, Karlovacas un Zagrebas županiju.

➢ 2022. gads

- 2022. gada 14. oktobrī Komisija pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par ESSF izmantošanu[11], lai sniegtu palīdzību Vācijai, Beļģijai, Nīderlandei, Austrijai, Luksemburgai, Spānijai un Grieķijai saistībā ar dabas katastrofām šajās valstīs 2021. gadā. Šim izmantošanas priekšlikumam bija pievienots *DEC* Nr. 20/2022, kurā tika ierosināts pārvietot 668 482 761 EUR no *SEAR* rezerves pozīcijas uz ESSF darbības budžeta pozīciju gan saistību, gan maksājumu apropriācijās.
- Budžeta lēmējinstitūcija 2022. gada 14. decembrī pieņēma izmantošanas priekšlikumu[12], piešķirot 718 482 761 EUR no ESSF palīdzības: i) Beļģijai, Vācijai, Luksemburgai, Nīderlandei un Austrijai attiecībā uz plūdiem 2021. gada jūlijā; ii) Spānijai attiecībā uz vulkāna izvirdumu Palmas salā 2021. gada 19. septembrī; iii) Grieķijai attiecībā uz 2021. gada 27. septembrī Krētā notikušo zemestrīci. Avansa maksājumi 5 391 796 EUR un 896 375 EUR apmērā jau bija izmaksāti attiecīgi 2022. gada martā Spānijai un 2022. gada aprīlī Grieķijai. Pēc Komisijas īstenošanas lēmuma pieņemšanas par palīdzības piešķiršanu atlikusī summa 18 134 078 EUR apmērā 2022. gada 27. un 28. decembrī tika izmaksāta Grieķijai, Spānijai,

[8] Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2021/885 (2021. gada 20. maijs) par Eiropas Savienības Solidaritātes fonda izmantošanu, lai sniegtu palīdzību Grieķijai un Francijai saistībā ar dabas katastrofām un Albānijai, Austrijai, Beļģijai, Čehijai, Francijai, Grieķijai, Horvātijai, Igaunijai, Īrijai, Itālijai, Latvijai, Lietuvai, Luksemburgai, Melnkalnei, Portugālei, Rumānijai, Serbijai, Spānijai, Ungārijai un Vācijai, reaģējot uz sabiedrības veselības ārkārtas situāciju (OV L 194, 2.6.2021., 40. lpp.).

[9] COM(2021) 963 final.

[10] Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/49 (2021. gada 15. decembris) par Eiropas Savienības Solidaritātes fonda izmantošanu, lai sniegtu atbalstu Horvātijai saistībā ar vairākām zemestrīcēm, kas notika laikposmā, sākot no 2020. gada 28. decembra (OV L 9, 14.1.2022., 37. lpp.).

[11] COM(2022) 665 final.

[12] Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2023/68 (2022. gada 14. decembris) par Eiropas Savienības Solidaritātes fonda izmantošanu, lai sniegtu palīdzību Vācijai, Beļģijai, Nīderlandei, Austrijai, Luksemburgai, Spānijai un Grieķijai pēc dabas katastrofām, kas šajās valstīs notika 2021. gadā (OV L 7, 10.1.2023., 25. lpp.).

Luksemburgai, Nīderlandei un Austrijai. Beļģija un Vācija 2023. gadā saņēma ESSF atbalstu attiecīgi 612 611 256 EUR un 87 737 427 EUR apmērā.

PALĪDZĪBAS PASĀKUMU IZBEIGŠANA

Regulas 8. panta 3. punktā paredzēts, ka 24 mēnešos no finansiālā pabalsta piešķiršanas dienas saņēmējvalsts iesniedz ziņojumu par finanšu izlietojumu ("īstenošanas ziņojums") kopā ar paziņojumu, kurā pamato izdevumus ("paziņojums par pamatotību").

Komisija izbeidza trīs ESSF palīdzības pasākumus 2021. gadā un trīs – 2022. gadā.

- ***2021. GADĀ IZBEIGTIE PALĪDZĪBAS PASĀKUMI***

Ungārija, plūdi 2010. gadā: ESSF finansiālā pabalsta galīgais maksājums bija 22 485 772 EUR. Īstenošanas ziņojumu un paziņojumu par pamatotību Ungārija iesniedza 2013. gada maijā. Pēc vairāku jautājumu noskaidrošanas saistībā ar paziņojumu par pamatotību palīdzības pasākums tika izbeigts 2021. gada janvārī bez finanšu korekcijām.

Itālija, ledus, plūdi un zemes nogruvumi 2013. gadā: ESSF finansiālais pabalsts bija 16 310 467. Īstenošanas ziņojumu un paziņojumu par pamatotību Itālijas iestādes iesniedza 2017. gada aprīlī. Itālija bija ziņojusi par attiecināmajiem izdevumiem 17 046 958,22 EUR apmērā, kas bija vairāk nekā ESSF pabalsts 16 310 467 EUR apmērā. Paziņojums par pamatotību tika pieņemts, un palīdzības pasākums tika izbeigts 2021. gada maijā.

Bulgārija –īpaši nelabvēlīgi ziemas laikapstākļi 2015. gadā: ESSF finansiālais pabalsts bija 6 377 815 EUR. Īstenošanas ziņojumu un paziņojumu par pamatotību Bulgārija iesniedza 2017. gada novembrī. Pamatojoties uz Bulgārijas sniegto informāciju, attiecināmie izdevumi no ESSF bija 6 140 983,69 EUR, kas bija par 236 839,16 EUR mazāk nekā saņemtā summa. Īstenošanas ziņojumā Bulgārijas iestādes ziņoja, ka īstenošanas perioda beigās kontā palika 7,85 EUR procentu veidā un tos nevarēja izlietot atbalsttiesīgām darbībām. Komisija nolēma, ka ir jāpiemēro finanšu korekcija 236 839,16 EUR apmērā, un par to paziņoja Bulgārijai 2019. gada septembrī. Bulgārijas iestādes 2020. gada janvāra atbildē ziņoja par papildu neizlietotajiem procentiem 690,23 EUR apmērā, kas bija jāpieskaita atgūstamajai summai. Komisija 2020. gada februārī saņēma kopējo summu 237 529,39 EUR apmērā, un palīdzības pasākums tika izbeigts 2021. gada janvārī.

- ***2022. GADĀ IZBEIGTIE PALĪDZĪBAS PASĀKUMI***

Horvātija, plūdi 2014. gadā: ESSF finansiālais pabalsts bija 8 616 263 EUR. Horvātija iesniedza īstenošanas ziņojumu 2017. gada aprīlī. Pamatojoties uz Horvātijas sniegto informāciju un konstatējumiem, attiecināmie izdevumi no ESSF bija 11 736 261,85 EUR, kas pārsniedza ESSF finansiālo pabalstu par 3 119 998,85 EUR. Tāpēc Komisija nolēma, ka finanšu korekcija nav jāpiemēro, un palīdzības pasākums tika izbeigts 2022. gada maijā.

Serbija, plūdi 2014. gadā: ESSF finansiālais pabalsts bija 60 224 605 EUR. Serbija iesniedza īstenošanas ziņojumu 2017. gada maijā. Pēc revīzijas analīzes Komisija secināja, ka finanšu korekcijas nav jāpiemēro. Palīdzības pasākums tika izbeigts 2022. gada martā.

Portugāle, ugunsgrēki 2016. gadā: ESSF finansiālais pabalsts bija 3 925 000 EUR. Īstenošanas ziņojumu un paziņojumu par pamatotību Portugāle iesniedza 2019. gada maijā.

Pamatojoties uz Portugāles sniegto informāciju, attiecināmie izdevumi no ESSF bija 4 037 711 EUR, kas pārsniedza ESSF pabalstu par 112 711 EUR. Tāpēc Komisija secināja, ka paziņojumu par spēkā esamību var pieņemt un ka finanšu korekcija nav jāpiemēro. Palīdzības pasākums tika izbeigts 2022. gada maijā.

SECINĀJUMI

Notikumi 2021. un 2022. gadā kārtējo reizi pierādīja, ka dabas katastrofas, no kurām daudzas saistītas ar klimata pārmaiņām, Eiropu un visu pasauli piemeklē arvien biežāk un katastrofāli ietekmē cilvēku dzīvi, ekonomiku un ekosistēmas. Lai gan 2021. gadā dominēja plūdu izraisītas katastrofas, tomēr cilvēku dzīvības apdraudēja arī vulkāna izvirdums un katastrofāla zemestrīce. Savukārt no 2022. gada marta līdz septembrim laikapstākļi bija ārkārtīgi sausi, un tas daudzās Eiropas teritorijās izraisīja sausumu un mežu ugunsgrēkus. Saskaņā ar pētījumu, ko veica Kopīgais pētniecības centrs[13], šis sausums bija intensīvāks un plašāks skarto teritoriju ziņā salīdzinājumā ar iepriekšējiem līdzīgiem notikumiem.

Salīdzinājumā ar 2020. gadu, kas izrādījās viens no sarežģītākajiem ESSF darbības gadiem, jo tā darbības joma tika paplašināta, lai aptvertu liela mēroga sabiedrības veselības ārkārtas situācijas, 2021. un 2022. gadā tika iesniegts mazāks skaits pieteikumu. Tomēr jāpiemin divas īpaši postošas dabas katastrofas.

- Pirmā bija zemestrīču virkne Horvātijā 2020. gada decembrī un 2021. gada janvārī, kas galvenokārt skāra Petriņas pilsētu un Sisakas-Moslavinas županiju. Komisija Horvātijai kopumā izmaksāja 319 192 359 EUR atjaunošanas pasākumiem pēc katastrofas.
- Otrā katastrofa bija saistīta ar spēcīgajiem pēkšņajiem plūdiem 2021. gada jūlijā piecās rietumu dalībvalstīs (Beļģijā, Vācijā, Luksemburgā, Nīderlandē un Austrijā), kuras saņēma ESSF palīdzību 707,7 miljonu EUR apmērā.

Šīs divas katastrofas vien bija vairāk nekā divas reizes lielākas par kopējo ESSF budžetu 2021. gadam, proti, 500 miljoni EUR 2011. gada cenās. Rietumeiropas plūdu gadījums bija īpaši unikāls, jo kopējās ar zaudējumiem saistītās izmaksas bija tik lielas, ka ESSF nespēja apmierināt līdzekļu pieprasījumu, tāpēc bija jāpiemēro **proporcionāls samazinājums 62 % apmērā, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret skartajām dalībvalstīm**.

Dabas katastrofu skaita un mēroga pieaugums 2020. un 2021. gadā, kā arī ESSF palīdzība Covid-19 sabiedrības veselības ārkārtas situācijā **radīja nepieredzētu pieprasījumu un ievērojamu spiedienu uz ierobežotajiem budžeta resursiem, kas ESSF piešķirti** saskaņā ar 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas regulu.

Ņemot vērā ar klimata pārmaiņām saistīto katastrofu pastiprināšanos visā ES, **ESSF pieejamā summa 2021. gadā absolūtā un relatīvā izteiksmē bija mazāka nekā fonda izveidošanas laikā 2002. gadā**. Laikposmā no 2002. gada (kad tika izveidots ESSF) līdz 2013. gadam tā maksimālais ikgadējais piešķīrums bija 1 miljards EUR faktiskajās cenās. **2021. gadā pirmo reizi kopš ESSF izveides atbalsta summas (kas aprēķinātas, izmantojot pieņemto metodiku) netika pilnībā izmaksātas** par attiecināmiem ar Covid-19 saistītiem pieteikumiem no 20 pieteikumu iesniedzējām valstīm, jo visām šīm valstīm aprēķinātā

[13] Eiropas Komisija, Kopīgais pētniecības centrs, *Drought in Europe - August 2022* Pieejams: https://edo.jrc.ec.europa.eu/documents/news/GDO-EDODroughtNews202208_Europe.pdf.

atbalsta kopējā summa pārsniedza pieejamos budžeta resursus. Tāpēc visām 20 saņēmējvalstīm ar Covid-19 saistītais ESSF atbalsts tika proporcionāli samazināts, un to pieteikumi saņēma 47 % no kopējā potenciālā atbalsta, kas aprēķināts, izmantojot pieņemto un konsekventi izmantoto metodiku. Turklāt **lielāka nenoteiktība par budžeta piešķīrumu, kas ESSF rezervēts solidaritātei un palīdzībai ārkārtas gadījumos**, ir radījusi papildu slogu ESSF un dažkārt aizkavējusi palīdzības mobilizēšanu.

Kopumā pieteikumu skaits un lielākas fondam pieprasītās summas pēdējos gados liecina, ka Eiropas Savienībā ir liels pieprasījums pēc ESSF atbalsta un solidaritātes, un uz to vajadzētu reaģēt ar lielāku piešķīrumu ESSF budžetam.